

Folkeskolens vidtgående specialundervisning 1985-2001

FORORD	2
UDVIKLINGEN I DEN VIDTGÅENDE SPECIALUNDERVISNING	4
Metode.....	4
Tabel 1 Antal børn og unge i alderen 6-16 år. Danmarks Statistiks folketælling pr. 1. januar i hvert af årene 1985-2000	5
Tabel 2 Antal børn og unge i vidtgående specialundervisning i folkeskolens 1. – 10. klasse.	6
Område/år.....	6
Figur 1 Elever i folkeskolens vidtgående specialundervisning 1-10 klasse og det samlede antal 6-16 årige. Indeks 1995 = 100	7
UDVIKLINGEN I FREKVENSEN AF ELEVER I VIDTGÅENDE SPECIALUNDERVISNING	7
Tabel 3 Frekvensen af elever i vidtgående specialundervisning i folkeskolens 1. – 10 klasse	8
Figur 2 Frekvens 1985-2000.....	9
Tabel 4 Udvikling i frekvensen af elever i vidtgående specialundervisning i folkeskolen.	9
Stigning	9
Tabel 5 Antallet af elever, som modtager særlig tilrettelagt specialundervisning ved frie grundskoler.....	10
Tabel 6 Oversigt over de hyppigst anvendte tilbud i folkeskolens vidtgående specialundervisning i udvalgt skoleår: 1.-10. klasse.	11
Tabel 7 Procentfordelingen af elever indenfor de tre specialundervisningskategorier jf.	12
Tabel 6	12
Tabel 8 Elevfrekvensen på de tre tilbud *	12
Tabel 9 Den procentvise fordeling af eleverne i folkeskolens vidtgående specialundervisning.....	13
på årgang/klasse trin relateret til elevens fødselsår.	13
Klasse/årgang.....	13
Tabel 10. Den procentvise fordeling af elever i handicap kategorier i udvalgte skoleår.	13
Figur 4 Den relative vækst indenfor de forskellige handicap kategorier.....	14
FØLGENDE TENDENSER FREMGÅR AF TABEL 10 OG FIGUR 4.	15

FORORD

Med ”Folkeskolens vidtgående specialundervisning 1985 –2000” foreligger den 1. udgave af denne publikation fra Undervisningsministeriet. Efter aftale med Amtsrådsforeningen i Danmark har Undervisningsministeriet overtaget denne opgave fra skoleåret 2000/01. Oplysninger, der vedrører skoleår før 2000/01, er alle baseret på tidligere offentliggjorte tal fra Amtsrådsforeningen. Denne udgave er således en ajourføring af tidligere udgaver med elevoplysninger pr. 1. oktober 2000.

Skoleåret 2000/01 er samtidig det tidspunkt, hvor en ændret opgavefordeling vedrørende den vidtgående specialundervisning trådte i kraft. Denne lovændring blev vedtaget af Folketinget i maj måned, jf. lov nr. 485 af 31. maj 2000, og trådte i kraft 1. august 2000.

Med ændringen fik kommunerne bl.a. tillagt kompetence til at træffe afgørelse om, at elevens behov for specialundervisning mm skal opfyldes ved amtskommunens foranstaltning. Det er amtskommunen, der skal indrette og sørge for specialundervisningen med udgangspunkt i kommunalbestyrelsens konkrete henvisning af børn og unge til specialundervisning ved amtsrådets foranstaltning. Amtsrådet træffer efter drøftelse med kommunen beslutning om den konkrete foranstaltning.

Den ændrede kompetencefordeling indebærer, at amtet fortsat har ansvaret for udvikling og drift af specialskoletilbud, center- og specialklassetilbud og specialrådgivning samt for lands- og landsdelsdækkende institutioner til børn og unge, hvis udvikling kræver en særlig vidtgående hensyntagen eller støtte. Den vidtgående specialundervisning kan fortsat finde sted i almindelige klasser (enkeltintegrerede) eller specialklasser i folkeskolen mv.

Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen er endvidere blevet enige om en regulering af det såkaldte kommunale takstbeløb, således at det kommunale takstbeløb for elever i folkeskolen forhøjes fra 59.500 kr. pr. år til 161.500 kr. på årsbasis (niveau 2000).

Det er for tidligt udfra tallene for skoleåret 2000/01 at drage endelige konklusioner om, hvilken betydning den ændrede visitationspraksis og forøgelse af det kommunale takstbeløb vil få på opgavefordelingen mellem amtskommunerne og kommunerne.

Dette forhold skal man også tage i betragtning, når man sammenligner udviklingen over tid af udviklingen i elevtal samt foranstaltningsformer mm.

I publikationen indgår ikke oplysninger om børn, der endnu ikke har påbegyndt skolegangen, men som er henvist til specialpædagogisk bistand, iht. folkeskolelovens § 20, stk. 2.

Ministeriet har fra en række amter modtaget kommentarer til elevudviklingen mm.

I Storstrøms Amt er der nedsat et embedsmandsudvalg med repræsentanter fra amtet og kommunerne til at varetage overgangen til ny lovgivning. Udvalget udarbejdede bl.a. re- og visitationsprocedure, som blev accepteret af alle kommuner i amtet. Det påpeges, at der er en tendens til, at der sker oprettelse af centerklasser i stedet for gruppeintegration.

I Århus Amt er forklaringen på det relativt store fald primært begrundet i 2 forhold:

- Der var enighed mellem amt og kommuner, om at kommunerne i størst mulig omfang, skulle overtage de undervisningsopgaver, de i forvejen løste for amtet.
- Der var enighed mellem amt og kommuner om, at henvisning og visitation skulle planlægges, ud fra en forudsætning om, at lovændringen blev gennemført med virkning fra 1. august 2000.

I Nordjyllands Amt har amtet været mere opsøgende samtidig med, at kommunerne har visiteret mange børn til den vidtgående specialundervisning, som man ikke tidligere har kendt. Endvidere er der kommet en del her- og nu henvisninger med anmodning om placering af børn i amtets klasser. Det forøgede takstbeløb ser ikke ud til at have påvirket antallet af henvisninger.

Københavns Kommune påpeger i sine kommentarer, at København og Frederiksberg kommuner har en særstatus i forbindelse med omlægning, da de fortsat varetager både de primærkommunale som de amtskommunale opgaver. Den store stigning i elevtallet i Københavns Kommune er påvirket af, at elever på døgninstitutioner er medtalt for første gang.

Udviklingen i den vidtgående specialundervisning.

I denne statistik gives et billede af udviklingen indenfor den vidtgående specialundervisning siden 1985. Udviklingen er beskrevet ud fra antallet af elever i de vidtgående foranstaltninger sammenholdt med det samlede antal 6 - 17 årige i de enkelte amter samt på landsplan..

Metode

For at sikre et ens referencegrundlag for amternes oplysninger, er der anvendt baggrundstal fra Danmarks Statistik vedrørende antallet af børn og unge i den undervisningspligtige alder.

Herved undgår man de problemer der kan opstå ved at basere opgørelsen på de elever, der til enhver tid er elever i folkeskolen, idet alle relevante aldersgrupper medregnes, uanset om de er elever i grundskolen eller på anden måde opfylder undervisningspligten.

Målgruppen for analysen er således antallet af børn og unge i alderen 6-16 år per 1. januar i hvert af årene fra 1985 til og med 2000. Disse vil alt andet lige være dem, som per 1. september samme år udgjorde de 7-17 årige, som var undervisningspligtige.

Herved medregnes i alt 11 årgange. Dette er gjort fordi en stor del af de elever, som modtager vidtgående specialundervisning afslutter grundskolen med et 11. skoleår i 10. klasse. Et udgangspunkt i 10 årgange vil derfor give en for høj frekvens, mens det valgte grundlag giver en lidt for lav frekvens, fordi ikke alle modtager 11 års skolegang.

For at opnå så stor nøjagtighed som muligt i totalopgørelsen over antallet af elever i den vidtgående specialundervisning, er der også udregnet en frekvens, for de elever, der modtager undervisning på ved private grundskoler, som tilbyder vidtgående specialundervisning på linie med folkeskolen. Disse frekvenser fremgår af Tabel 7 i denne statistik.

For nogle amter mangler oplysningerne fra de tidligste år. De beregninger, som er foretaget for de år, hvor oplysningerne mangler, er alene baseret på, hvad der er indberettet. Der er dog i alle tilfælde tale om en god repræsentation.

Der er også tale om forskellig praksis fra amt til amt på hvordan man har opgjort undervisningen. Desuden er registreringen vedrørende skoleåret 2000/01 påvirket af det ændrede regelsæt, der trådte i kraft pr. 1. august 2000. Derfor bør direkte sammenligninger mellem amterne foretages med varsomhed.

Det skal understreges, at de beregninger, som ligger til grund for Tabellerne 8, 9, 10 og 11 alene er baseret på elever i folkeskolens vidtgående specialundervisning, og derfor ikke omfatter elever i private grundskoler og på efterskoler.

Tabel 1 Antal børn og unge i alderen 6-16 år. Danmarks Statistiks folketælling pr. 1. januar i hvert af årene 1985-2000

Område/år	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
Københavns Amt	89981	87172	85054	82597	79510	75691	74516	72786	71398
Frederiksborg Amt	58060	56701	55483	53764	51565	49475	47681	46258	44784
Roskilde Amt	37791	36893	36025	34698	33321	31641	30427	29360	28317
Vestsjællands Amt	44069	43523	42694	41916	40809	39552	38626	37730	37122
Storstrøms Amt	38225	37624	37236	36740	35496	35544	33760	33000	32177
Bornholms Amt	7118	7102	7011	8893	6983	6705	6526	6323	6219
Fyns Amt	69474	68316	67354	65888	63843	61751	60252	58970	57649
Sønderjyllands Amt	40183	39605	39001	38428	37713	36808	36176	35473	34795
Ribe Amt	35804	35476	35051	34679	33867	32988	32259	31746	31143
Vejle Amt	53192	52180	51292	50211	48938	47247	45937	44913	43867
Ringkjøbing Amt	46198	45471	44944	44199	43271	42140	41055	40092	38967
Århus Amt	91939	90528	89010	87086	84441	81729	79437	77759	76121
Viborg Amt	37750	37384	36968	36322	35397	34208	33493	32862	32220
Nordjyllands Amt	79944	74240	73229	72050	70520	68503	67090	65700	64258
Københavns Kommune	38753	37822	37298	36790	35773	34850	34066	33467	33060
Frederiksberg Kommune	6934	6723	6540	6377	6087	5872	5701	5540	5446
i alt	775415	756760	744190	730638	707534	684704	667002	651979	637543

Område/år	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Københavns Amt	71251	71836	72685	73955	75226	77401	79390
Frederiksborg Amt	44220	44311	44719	45569	46478	48038	49761
Roskilde Amt	27838	27673	27711	28105	28578	29674	30631
Vestsjællands Amt	36709	36545	36626	37100	37381	38541	39620
Storstrøms Amt	31571	31427	31649	31814	32023	32624	33000
Bornholms Amt	6137	6076	6082	6048	6060	6021	6031
Fyns Amt	56612	56273	56505	57203	57708	58990	60264
Sønderjyllands Amt	34518	34300	34402	34725	34846	35413	35863
Ribe Amt	30826	30620	30705	30873	31114	31751	32249
Vejle Amt	43123	42862	43136	43668	44321	45312	46296
Ringkjøbing Amt	38227	37823	37845	37784	38104	38748	39139
Århus Amt	75227	75128	75762	76664	77868	79899	81644

Viborg Amt	31860	31457	31567	31686	31934	32443	33027
Nordjyllands Amt	63348	62715	62881	63031	63519	64655	65659
Københavns Kommune	32905	33589	34639	35609	36712	37998	39408
Frederiksberg Kommune	5402	5358	5383	5498	5698	5900	6077
i alt	629774	627993	632297	639332	647570	663408	678059

Ud fra Tabel 1 kan man se, at antallet af 6 – 16 i perioden 1985-1995 faldt med 145.412 eller 19 pct. Fra 1995-2000 steg det samlede antal 6 – 16 årige med 7,9 pct.

Tabel 2 Antal børn og unge i vidtgående specialundervisning i folkeskolens 1. – 10. klasse.

Område/år	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90	90/91	92/93	93/94	94/95	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01
Københavns Amt	839	844	848	876	776	784	750	775	782	818	848	862	983	1047	1061	1039
Frederiksborg Amt	513	508	525	516	530	494	462	465	497	467	418	486	520	580	599	559
Roskilde Amt			365	331	317	307	289	263	303	289	333	372	350	373	379	322
Vestsjællands Amt										276	364	416	453	496	528	563
Storstrøms Amt	312	295	291	270	273	270	272	296	295	295	306	329	350	358	368	381
Bornholms Amt	56	55	55	65	59	60	60	57	65	59	75	73	77	77	89	56
Fyns Amt	509	539	548	557	572	571	573	595	577	613	665	660	725	725	844	980
Sønderjyllands Amt	320	307	315	325	322	338	332	350	323	306	337	341	371	371	389	379
Ribe Amt	316	306	293	304	277	282	257	254	266	291	297	304	311	311	339	328
Vejle Amt					421	429	450	468	455	458	495	569	566	566	728	761
Ringkøbing Amt					250	246	233	222	239	235	276	307	328	338	404	428
Århus Amt	787	803	794	803	797	786	795	843	868	931	1033	1133	1196	1196	1335	781
Viborg Amt	317	311	295	283	260	263	271	282	286	304	330	339	394	394	478	319
Nordjyllands Amt	581	605	614	589	599	600	638	709	699	746	801	771	779	779	833	714
Københavns Kommune					398	399	402	405	411	390	422	540	588	588	670	953
Frederiksberg kommune				43	43	57	57	46	47	46	56	53	63	63	78	75
I alt	4550	4573	4942	4962	5894	5886	5831	6030	6114	6524	7056	7555	8064	8814	9122	8636
Korrigeret	6436	6584	6551	6503	6226	6239	6203	6389	6503							

* Vestsjællands Amt indsendte ikke oplysninger for 1999, hvorfor antallet af elever i 1999 er udregnet på baggrund af landstallene.

Tabel 2 viser indberetningerne af antal elever i vidtgående specialundervisning i folkeskolens 1.- 10. klasser fra de enkelte amter.

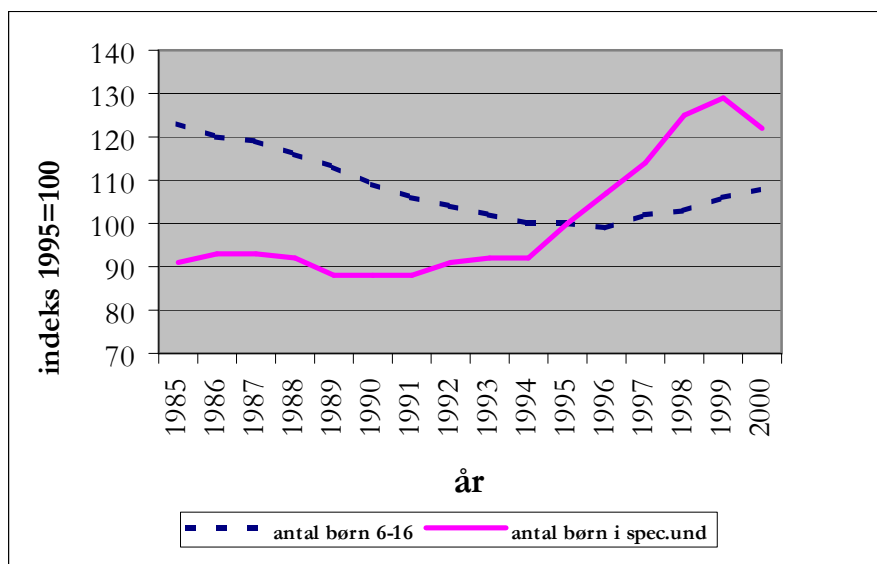
Den korrigerede sum i Tabel 2 ovenfor er beregnet på grundlag af den gennemsnitlige landsfrekvens jf. Tabel 3. I denne sum indgår således et antal elever for hvert af de amter, der ikke har oplyst antallet af elever, beregnet på grundlag af landsfrekvensen i det pågældende år i forhold til det samlede antal 6-16 årige i amtet. Således er antallet af elever i eksempelvis Roskilde Amt for 1985 beregnet til 314 elever svarende til 0,83 pct. af de 37.791 6-16 årige, der er registreret i amtet for det år.

Fra 1985/86 til 1995/96 faldt det samlede elevtal i folkeskolen med 19 pct. på trods af dette markante fald steg antallet af elever i den vidtgående specialundervisning med 10 pct. samme periode. Fra 1996/97 til 2000/01 er elevtallet steget med 7,1 pct. I samme periode er antallet af elever i vidtgående specialundervisning steget med ca. 14 pct.

I hele perioden 1985/86 til 2000/01 er elevtallet i folkeskolens 1.-10.klasser faldet med ca. 15 pct. I samme periode er antallet af elever, der modtager vidtgående specialundervisning steget fra 6584 til 8636 eller 31 pct. Fra 1999/00 til 2000/01 er der et fald på ca. 6 pct. i gruppen af specialundervisnings-elever. Det er endnu for tidligt at sige om der er tale om en tendens som følge af den ændrede lovgivning på området.

De endelige opgørelser for folkeskolens elevtal foreligger endnu ikke for skoleåret 2000/01, men det må forventes at de vil vise en yderligere stigning i elevtallet. En foreløbig opgørelse viser en lille stigning på 5535 elever, eller 1 pct. Skoleåret 2000/01 er således det første, hvor man har en faldende gruppe elever, der modtager vidtgående specialundervisning, og samtidig en vækst i det samlede elevtal.

Figur 1 Elever i folkeskolens vidtgående specialundervisning 1-10 klasse og det samlede antal 6-16 årige. Indeks 1995 = 100

En del af stigningen i antallet af elever i en vidtgående specialundervisning kan henføres til naturlige årsager så som ændringer i registreringen, justering af elevtal m.v., men sådanne forhold kan ikke forklare den markante tendens, som fremgår af kurven. At kurven ”knækker”, og viser et fald i antallet af specialundervisnings elever, hænger formodentlig sammen med de nye finansieringsregler på området.

Udviklingen i frekvensen af elever i vidtgående specialundervisning

I Tabel 3 nedenfor er udregnet en frekvens, som viser antallet af børn i den vidtgående specialundervisning i procent af det samlede antal børn og unge i aldersgruppen 1.-10.klasse fordelt på amter. Tabel-

lens sidste kolonne viser ændringen i procent fra den første registrering i det pågældende amt til registreringen for 2000.

Tabel 3 Frekvensen af elever i vidtgående specialundervisning i folkeskolens 1. – 10 klasse

år	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90	90/91	91/92	92/93	93/94	94/95	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01	ændring %
Københavns Amt	0,93	0,97	1,00	1,06	0,98	1,02	1,01	1,06	1,10	1,15	1,18	1,19	1,33	1,39	1,37	1,31	41,00
Frederiksborg Amt	0,88	0,90	0,95	0,95	1,03	1,00	0,97	1,01	1,11	1,06	0,94	1,09	1,14	1,25	1,25	1,10	25,00
Roskilde Amt			1,01	0,95	0,95	0,97	0,95	0,90	1,07	1,04	1,20	1,34	1,25	1,31	1,28	1,05	1,90
Vestsjællands Amt										0,75	1,00	1,14	1,22	1,33	1,37	1,42	89,30
Storstrøms Amt	0,82	0,78	0,78	0,74	0,77	0,78	0,81	0,90	0,92	0,93	0,97	1,04	1,11	1,12	1,13	1,15	40,20
Bornholms Amt	0,79	0,77	0,78	0,93	0,86	0,89	0,92	0,90	1,05	1,12	1,23	1,20	1,27	1,35	1,48	0,93	17,70
Fyns Amt	0,73	0,79	0,81	0,85	0,85	0,92	0,95	1,01	1,00	1,08	1,18	1,17	1,27	1,41	1,43	1,63	123,30
Sønderjyllands Amt	0,8	0,78	0,81	0,85	0,85	0,92	0,92	0,99	0,93	0,86	0,98	0,99	1,07	1,04	1,1	1,06	32,50
Ribe Amt	0,88	0,86	0,84	0,88	0,82	0,85	0,8	0,80	0,85	0,94	0,97	0,99	1,01	1,08	1,07	1,02	16,00
Vejle Amt					0,86	0,91	0,98	1,04	1,04	1,06	1,15	1,32	1,30	1,32	1,61	1,64	90,70
Ringkøbing Amt					0,58	0,58	0,57	0,55	0,61	0,61	0,73	0,81	0,89	0,96	1,04	1,10	89,70
Århus Amt	0,86	0,89	0,89	0,92	0,94	0,96	1,00	1,08	1,14	1,24	1,37	1,5	1,56	1,66	1,67	1,00	16,30
Viborg Amt	0,84	0,83	0,80	0,78	0,73	0,77	0,81	0,86	0,89	0,93	1,05	1,07	1,24	1,36	1,47	1,00	19,00
Nordjyllands Amt	0,78	0,81	0,84	0,82	0,85	0,88	0,95	1,08	1,09	1,18	1,28	1,23	1,24	1,6	1,29	1,09	39,70
København Kommune					1,11	1,14	1,18	1,21	1,24	1,19	1,26	1,56	1,65	1,64	1,76	2,40	116,20
Frederiksborg				0,67	0,71	0,97	0,82	0,83	0,86	0,85	1,05	0,98	1,15	1,23	1,32	1,23	83,60
landsgns.	0,83	0,87	0,88	0,89	0,88	0,91	0,93	0,98	1,02	1,04	1,12	1,19	1,26	1,36	1,38	1,26	51,80

* Vestsjællands Amt indsendte ikke oplysninger for 1999, hvorfor frekvensen for 1999 er udregnet på baggrund af landstallene. Frekvensen er således regnet ud som det forrige års frekvens plus den gennemsnitlige landsstigning for 1999, som var på 0,04 %.

Som det fremgår af tabellen, er der store forskelle i såvel frekvens, frekvensudvikling mellem de enkelte amter.

De mest markante tal findes i Fyns Amt og i Københavns Kommune, hvor frekvensen er steget mere en 100 % siden udgangsåret. Kontrasten hertil er Roskilde og Bornholm, hvor det seneste års fald gør, at man her kun ligger hhv. 2 og 14 % over udgangsåret.

I forhold til frekvensen ligger Københavns Kommune i top med en frekvens på 2,4, efterfulgt af Fyns Amt og Vejle Amt med 1,6. Det er desuden interessant at se, at frekvensen i visse amter er faldet markant det seneste år.

Således er eksempelvis frekvensen på Bornholm faldet fra 1,48 til 0,9, hvilket gør at amtet nu har den laveste frekvens. Man skal dog som tidligere nævnt være varsom med at sammenligne på tværs af amterne og over årene, idet indberetningsstrukturen har ændret sig flere gange undervejs. Således er der for dette års indberetning medtaget børn anbragt på døgninstitutioner.

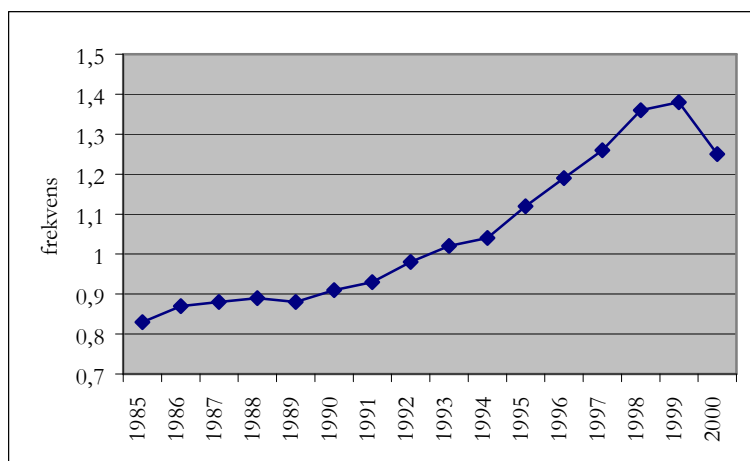
For visse amter har dette betydet at dette års tal forekommer væsentligt højere end tidligere.

For eksempel har denne justering betydet en noget højere frekvens end tidligere for Københavns Kommune, Fyns Amt og Vejle Amt, idet denne kategori af børn udgør hhv. 270, 45 og 58 børn.

Hvis man valgte ikke at medtage disse børn ville eksempelvis Københavns Kommune have en uændret frekvens i forhold til året før.

Desuden er der i amterne forskel på, hvilket år man startede med at registrere. Dette kan ikke udelukkes at resultere i, at visse amters procentuelle ændring er for lav, da landsgennemsnittet steg de første par år.

Figur 2 Frekvens 1985-2000

Tabel 4 Udvikling i frekvensen af elever i vidtgående specialundervisning i folkeskolen.

Stigning	86/87	87/88	88/89	89/90	90/91	91/92	92/93	93/94	94/95	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01
Stigning i forhold til 85/86: Tal	0,04	0,05	0,06	0,05	0,08	0,1	0,15	0,19	0,21	0,29	0,36	0,43	0,53	0,55	0,38
Stigning i forhold til 85/86 %	4,8%	6,0%	7,2%	6,0%	9,6%	12,0%	18,1%	22,9%	25,3%	34,9%	51,8%	51,8%	63,9%	66,3%	51,8%
stigning fra år til år: tal	0,02	0,01	0,01	-0,01	0,03	0,02	0,05	0,04	0,02	0,08	0,07	0,07	0,1	0,02	-0,12

stigning fra år til år: %	2,4	1,1	1,1	-1,1	3,4	2,2	5,4	4,1	2,0	7,7	6,3	5,9	7,9	1,5	-9,1

Tablet 4 viser moderate stigninger til og med 1991/92. Derefter markante stigninger fra år til år indtil udviklingen stabiliseres, endda med et fald fra 1999/00 til 00/01.

Tablet 5 Antallet af elever, som modtager særlig tilrettelagt specialundervisning ved frie grundskoler

Område/år	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01
Københavns Amt	29	37	30	35	41	41
Frederiksborg Amt	22	19	20	17	24	24
Roskilde Amt	7	8	10	9	11	12
Vestsjællands Amt	16	20	19	17	22	28
Storstrøms Amt	2	3	5	4	4	3
Bornholms Amt	3	3	1	2	3	6
Fyns Amt	65	67	80	85	81	88
Sønderjyllands Amt	11	14	16	19	20	19
Ribe Amt	5	4	3	3	1	4
Vejle Amt	26	22	25	22	30	29
Ringkjøbing Amt	8	8	13	14	13	10
Århus Amt	68	61	50	57	65	69
Viborg Amt	2	4	4	3	6	6
Nordjyllands Amt	18	22	28	21	31	31
Københavns Kommune	30	21	25	27	28	37
Frederiksberg Kommune	6	6	7	4	5	2
i alt	318	319	335	339	385	409
Frekvens	0,50	0,45	0,47	0,47	0,51	

- Tallene kan ikke umiddelbart sammenlignes med tidligere udgaver af ”Folkeskolens vidtgående specialundervisning”. Tallene i denne udgave er baseret på oplysninger om de af ministeriet visiterede elever i frie grundskoler.

Tablet 5 viser, at antallet af elever, der modtager særlig støtte ved private skoler siden 1993/94 har været svagt stigende.

Tabel 6 Oversigt over de hyppigst anvendte tilbud i folkeskolens vidtgående specialundervisning i udvalgt skoleår: 1.-10. klasse.

År	84/85			90/91			95/96			97/98			98/99			00/01			Under visning på op- holds- sted
	spec. skole	spec. klasse	Integr.	spec. skole	spec. klasse	Integr.	spec. skole	spec. klasse	Integr.	spec. skole	spec. klasse	Integr.	spec. skole	spec. klasse	Integr.	spec. skole	spec. klasse	Integr.	
København Kommune				265	116	21	273	234	33	284	278	39	297	321	52	290	327	66	270
Frederiksberg				39	3	5	43	3	7	60	2	8	45	10		52	9	14	0
København Amt	474	108	257	485	69	196	481	92	289	537	333	177	503	342	216	493	338	163	39
Frederiksborg Amt	209	184	120	163	138	161	246	137	101	271	196	113	275	270	117	288	223	43	5
Roskilde Amt				94	135	60	105	165	102	72	180	102	90	175	114	86	128	108	19
Vestsjællands Amt							235	119	62	267	154	75	298	164	65	332	206	71	18
Storstrøms Amt	145	77	90	82	117	73	4	207	118	3	237	103	1	249	95	0	285	70	26
Bornholms Amt	33	2	21	31	8	21	37	10	26	37	13	32	43	16	30	40	9	6	3
Fyns Amt	302	140	67	345	148	80	371	228	61	470	241	103	492	233	107	677	158	100	45
Sønderjyllands Amt	151	94	95	131	132	69	147	130	64	239	49	67	255	60	74	266	47	66	0
Ribe Amt	110	157	49	98	130	29	56	219	24	63	240	27	61	238	35	45	262	19	2
Vejle Amt				196	191	63	215	260	94	223	249	88	321	320	87	318	317	68	58
Ringkøbing Amt				83	128	22	115	158	34	125	202	34	141	227	36	136	254	33	5
Århus Amt	162	325	286	232	300	169	463	347	323	493	375	379	582	356	392	629	74	32	46
Viborg Amt	195	73	49	144	109	18	161	152	26	164	237	34	158	292	28	190	106	17	6
Nordjyllands Amt	254	194	133	249	278	111	223	443	105	230	540	248	231	505	97	220	478	12	4
antal i alt	2035	1354	1167	2637	2002	1098	3175	2904	1469	3538	3526	1629	3793	3273	1559	4058	3221	888	546

- NB: Summen af elever i tabel 6 stemmer ikke altid med antallet af elever opgjort i tabel 2. Det skyldes bl.a., at der kun er medtaget de hyppigst forekommende tilbud.

Tabel 6 viser i hvilken foranstaltning eleverne i den vidtgående specialundervisning i folkeskolen tilgodeses i udvalgte år. Langt hovedparten af de ca. 8600 elever, som er omfattet af denne undervisning er elever enten i en specialscole, en specialklasse ved et undervisningscenter eller en folkescole eller enkeltintegreret i en almindelig folkescoleklasse.

Der er nu stort set balance mellem antallet af elever i specialscole og elever i specialklasser, mens andelen, der undervises som enkeltintegrerede elever er faldende.

Tabel 7 Procentfordelingen af elever indenfor de tre specialundervisningskategorier jf. Tabel 6

Foranstaltning/år	85/86	87/88	89/90	91/92	93/94	95/96	97/98	98/99	99/00	00/01
Specialskoler	46	46	48	46	43	41	43	40	42	45
Specialklasser	30	30	32	35	36	38	36	40	41	35
Integrerede i alm. Skoler	24	24	20	19	21	21	17	18	17	15

* For skoleåret 2000 er der opgjort hvor mange, der modtager undervisning på opholdssted. Derfor giver tallene i kategorierne kun 94 %, da 6 % modtog denne type specialundervisning. For visse af de øvrige år indgår desuden en restkategori ”andet”, som gør at summen ikke alle steder udgør 100.

Tabel 8 Elevfrekvensen på de tre tilbud *

Foranstaltning/år	85/86	87/88	89/90	91/92	93/94	95/96	97/98	98/99	99/00	00/01
Specialskoler	0,37	0,40	0,41	0,42	0,43	0,46	0,54	0,54	0,58	0,59
specialklasser	0,25	0,26	0,28	0,32	0,36	0,42	0,46	0,54	0,57	0,46
integrerede. i alm. skoler	0,19	0,20	0,18	0,17	0,21	0,23	0,22	0,23	0,23	0,19
Undervisning på opholdssted										0,08
Frekvens i pct. af alle 7-17 årige	0,83	0,87	0,88	0,93	1,02	1,12	1,26	1,36	1,38	1,32

Frekvensen for 2000 er beregnet for de 4 kategorier jf. skema 7.

Tabel 9 Den procentvise fordeling af eleverne i folkeskolens vidtgående specialundervisning på årgang/klassetrin relateret til elevens fødselsår.

Klasse/årgang	0=94	1=93	2=92	3=91	4=90	5=89	6=88	7=87	8=86	9=85	10=84	11=83
Københavns Amt	1,9	10	9,3	8,6	11,4	11,2	10,7	12	10,9	8,8	5,1	0,0
Frederiksborg Amt	2,6	15,6	9,1	7,8	10,4	5,2	9,1	10,4	9,1	6,5	9,1	5,2
Roskilde Amt	6,3	11,6	9,4	10,3	9,4	14,7	8,1	10	11	6,3	5,9	3,1
Vestsjællands Amt												
Storstrøms Amt	2,3	7,7	9,8	11,1	14,7	10,3	10,1	8,5	6,2	8,5	8,2	2,8
Bornholms Amt	1,6	7,9	4,8	12,7	8,0	11,0	12,7	12,7	6,3	4,8	6,3	11,0
Fyns Amt	3,5	10,5	11,3	12,2	11,3	8,8	10,7	8,5	9,0	4,7	5,0	4,3
Sønderjyllands Amt	8,5	11,6	11,4	8,7	11,3	9,9	9,4	6,8	7,5	6,8	5,8	2,4
Ribe Amt	6,5	14,2	10,8	8,2	8,0	8,0	8,5	8,0	8,8	7,1	6,3	5,6
Vejle Amt	3,4	8,6	10,0	11,3	10,6	7,5	11,3	8,1	7,2	8,6	5,8	4,9
Ringkjøbing Amt	1,9	8,1	8,8	11,4	10,2	11,0	10,0	9,5	9,1	8,8	5,8	5,1
Århus Amt	9,2	10,2	10,2	8,9	10,1	10,2	11,0	11,6	9,8	6,0	2,7	0,1
Viborg Amt	4,0	10,9	7,5	10,3	9,7	10,6	10,6	11,2	5,5	7,6	4,3	7,6
Nordjyllands Amt	2,7	10,5	10,8	10,8	12,1	10,8	9,4	9,8	8,5	7,5	5,0	2,0
Københavns Kommune	0,1	9,1	10,7	10,6	11,6	10,3	11,8	12,2	9,6	8,6	3,8	8,7
Frederiksberg kommune	3,8	11,9	11,7	9,0	1,3	12,2	12,2	9,8	9,8	6,9	1,1	0,6
Landsgennemsnit 00/01	3,6	9,9	9,1	9,0	9,4	9,5	9,7	9,3	8,0	6,7	5,0	4,0
snit 99	3,4	9,1	10,7	10,9	10,6	10,7	10,0	9,6	8,9	7,0	5,8	3,2
snit 98	4,5	9,8	10,7	10,5	10,8	10,2	10,0	9,4	8,6	7,3	5,2	3,0
snit 97	3,8	9,6	10,3	11,0	10,3	9,9	10,3	9,2	9,1	7,6	5,2	3,6

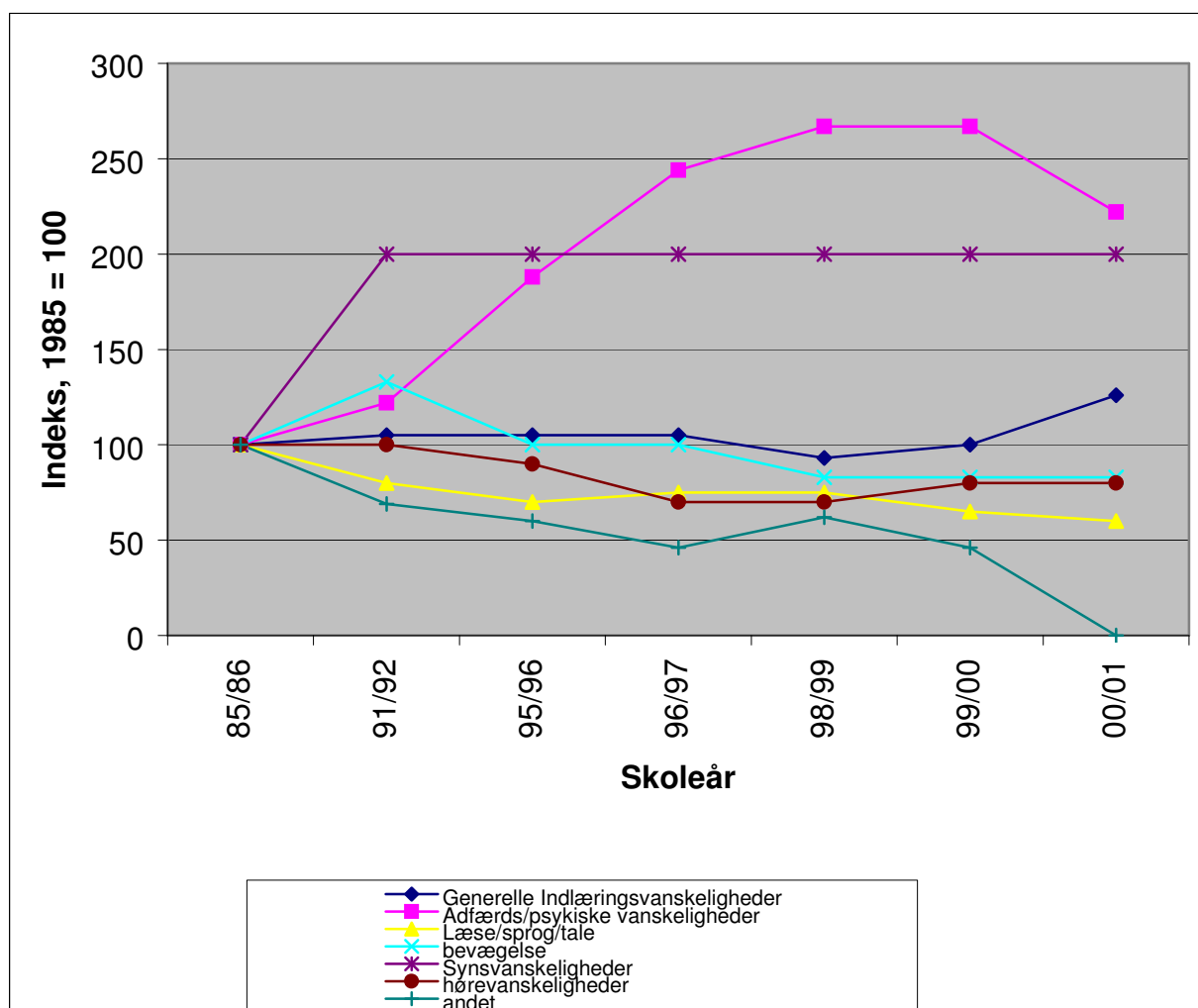
Tabel 10. Den procentvise fordeling af elever i handicap kategorier i udvalgte skoleår.

fordelt på år	85/86	91/92	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01
Generelle indlæringsvanskeligheder	42	44	44	44	43	39	42	53
Adfærds/psykiske vanskeligheder	9	11	17	22	22	24	24	19
Læse-,sprog-, tale-vanskeligheder	20	16	14	15	15	15	13	12
Bev.vanskeligheder	6	8	6	6	6	5	5	5
Synsvanskeligheder	1	2	2	2	2	2	2	3
Hørevanskeligheder	10	10	9	7	7	7	8	8
Andet	13	9	8	6	5	8	6	0
Alle elever i 1-10.kl.	101	100	100	102	95	100	100	100

For 00/01 tallene gælder, at læse-, sprog-, tale-vanskeligheder kategorien dækker over to

kategorier i amternes indberetninger, nemlig ”svære læsevanskeligheder” og ”sprog,- tale- vanskeligheder”.

Figur 4 Den relative vækst indenfor de forskellige handicap kategorier

* Udviklingen over årene er justeret i forhold til forrige udgave, da denne var fejlbehæftet.

Følgende tendenser fremgår af Tabel 10 og figur 4.

1. Andelen af elever med generelle indlæringsvanskeligheder har været nogenlunde konstant i gennem hele registreringsperioden. Denne gruppe er suverænt den største, og udgør over halvdelen af alle specialundervisningselever.
2. Andelen af elever med svære adfærds/psykiske vanskeligheder ser ud til at være toppet efter en periode med kraftig vækst. Andelen ligger dog stadig væsentligt over niveauet ved registreringsperiodens start.
3. Andelen af elever med læse/sprog/tale- vanskeligheder er næsten halveret siden registreringens start.
4. Andelen med bevægelsesvanskeligheder viser en svagt faldende tendens gennem årene, men da det er et relativt beskedent antal vil selv små udsving give relativt store udsving på indekset.
5. Andelen af elever med synsvanskeligheder er fordoblet fra 1985/86 til 1991/92. Forklaringen er bl.a. at amternes synskonsulent og andre ordninger udbyggedes i dette tidsrum. Disse elevers absolutte andel er dog stadig beskedent.
6. Andelen af hørehæmmede er faldet en smule siden 1985/86, men har de seneste år konstant ligget på omkring 7 % af det samlede antal specialundervisningselever.